

OBSAH

Autori 1. zväzku, IV
Stručný obsah, V
Všeobecná osnova Rozpravy o politickej vede, VI

Všeobecný úvod

K

1. Politická veda napreduje, X
2. Ciele tejto Rozpravy, XIII
3. Trochu profesionálnej etiky bez domýšľavosti, XVII
4. Zásady osnovy, XXI
5. Poďakovanie, XXIII

Prvá časť

POLITICKÁ VEDA AKO SPOLOČENSKÁ VEDA

I. KAPITOLA – Dejiny politickej vedy, <i>Pierre Favre</i>	3
Čo vytvára dejiny vedeckej disciplíny?, 3	
1. časť – Podmienky vzniku politickej vedy v 19. storočí	6
<i>A/ Podmienky vzniku spoločenských vied</i>	6
<i>B/ Podmienky charakteristické pre politickú vedu</i>	8
2. časť – Špecifickosť národných dejín politickej vedy	13
1. Spojené štáty americké	14
2. Anglicko	16
3. Nemecko	18
4. Španielsko	20
5. Taliansko	20
6. Po roku 1945...	21
3. časť – Dejiny politickej vedy vo Francúzsku	22
Bibliografia	32
II. KAPITOLA – Politická teória, <i>Jean Leca</i>	37
1. časť – Je potrebné [sa] definovať?	37
1. Dilemy politickej teórie	39
2. Pracovné „definície“	44
<i>A/ „Politické“</i>	44
<i>B/ „Teória“</i>	47
2. časť – Aplikácia (spôsoby používania) politickej teórie	54
1. Nenútený obraz o Francúzsku. „Idey“, „teórie“, „filozofia“ a „veda“	56
2. Anglosaský svet. „Political thought“, „linguistic philosophy“, „theory“	59

3. Od aplikácií k podstate	62
3. časť – Existuje tradičná teória?	67
1. Idea tradície v politickej teórii	67
2. Mýtus tradície	70
3. Ideálny typ tradičnej teórie	71
4. časť – Vedecká teória	73
1. Existuje konsenzus vo vzťahu k vedeckému postupu?	74
2. Predpokladaná nadvláda behaviorizmu	77
<i>A/ Behavioralizmus a racionalizácia politiky</i>	77
<i>B/ Pokračovanie a deviácie behaviorizmu: od administratívnej vedy k politickej teórii verejných politík</i>	80
<i>C/ Popri behaviorizme: historická sociológia</i>	82
3. Rozvoj a problémy vedeckej teórie	87
<i>A/ Kritiky „zvnútra“</i>	87
Funkcionalizmus a metodologický individualizmus: diskusia o modeloch, 87	
<i>B/ Kritiky „zvonku“: príklady Lea Straussa a sira Isaiaha Berlina</i>	92
<i>C/ „Medzi dvoma“. Je možná iná vedecká teória?</i>	98
1. Historicismus, 98	
<i>a/ Metodologický historicizmus, 98 – b/ Filozofický historicizmus, 100</i>	
2. Interpretatívna teória?, 101	
3. Kritická teória, 109	
5. časť – Záver. Prekážky v politickej teórii	115
1. „Podstatná spornosť“ a hodnotový vzťah	115
2. Politický objekt	124
3. Permanentné prekážky?	128
Bibliografia	134
III. KAPITOLA – Formálna politická teória, Hugues Lagrange, v spolupráci s Ericom Duefielom	151
1. časť – Teórie kolektívneho výberu	152
1. Od Condorcetovho paradoxu k Arrowovej teoréme	153
2. Prekonať Arrowovský rozpor	161
<i>A/ Kritika tranzitívnosti kolektívneho výberu</i>	161
<i>B/ Konsenzus a kohéznosť</i>	164
<i>C/ Všeobecné podmienky koherentného kolektívneho výberu</i>	168
1. Reštrikcia hodnôt, 168	
2. Obmedzená zhoda, 169	
2. časť – Teórie kolektívneho rozhodovania	171
1. Definícia individuálnych situácií	171
2. Princípy spravodlivosti	173

<i>A/ Suppes</i>	173
<i>B/ Rawls</i>	175
<i>C/ Rozhodnutia a jednorozmernosť</i>	177
3. Porovnateľnosť a prospešnosť	179
<i>A/ Základná a radová funkcia prospešnosti</i>	180
<i>B/ Úrovne interindividuálnej porovnateľnosti</i>	182
<i>A/ Dôsledky hypotéz porovnateľnosti, 183</i>	
<i>B/ Trieda porovnateľnosti a utilitaristické pravidlo, 184</i>	
4. Rawls a utilitarizmus	186
<i>A/ Utilitarizmus</i>	186
<i>B/ Axióma spravodlivosti a pravidlo lexikografického kritéria</i>	187
3. časť – Priestorové zobrazenia a rovnováha pri väčšinovom pravidle	189
1. Rovnováha a väčšinové pravidlo	190
2. Priestorové a sociálne podmienky rovnováhy	192
3. Väčšinové pravidlo a nerovnováha	195
4. Nerovnováha a demokracia	196
<i>A/ Rozhorčený W. Riker</i>	196
<i>B/ Escherovo schodisko</i>	197
Záver	199
Príloha I – Dokazovanie Senovej teóremy	200
Príloha II – Dokazovanie d'Aspermontovej a Greversovej teóremy	201
Príloha III – Dokazovanie Hammondovej teóremy	205
Bibliografia	210
V. KAPITOLA – Nástroje politickej analýzy	213
1. časť – Výskumné nástroje a výskumné techniky politickej vedy, Bernard Denni	213
1. Inštitucionálny rámec zbierania údajov a jeho vplyv na výskum	217
<i>A/ Systémy zbierania údajov</i>	217
1. Verejné štatistické systémy, 217	
2. Súkromné organizácie pre výskum verejnej mienky, 219	
3. Vedecké a univerzitné inštitúcie, 221	
<i>B/ Výskumné dôsledky takejto organizácie</i>	222
2. Produkcia údajov z pozorovania	224
<i>A/ Nereaktívne metódy</i>	225
<i>B/ Prieskum</i>	226
1. Nedirektívny rozhovor a vzťah anketár-respondent, 227	
2. Dotazníky, 228	
3. Banky dát	234
<i>A/ Definície</i>	234
<i>B/ Výskumné banky dát</i>	235
1. Vzor: Inter-University Consortium for Political and Social Research, 236	
<i>a/ Štruktúry a princípy fungovania, 236 – b/ Aktivity, 237 – c/ Katalóg a prístup k údajom, 237</i>	

2. Archívy údajov v Európe, 238	
<i>C/ Banky dát ako výskumný nástroj</i>	240
Príloha I – Zoznam databáň európskych údajov pre výskum v spoločenských vedách	242
Príloha II – Európske vedecké a univerzitné inštitúcie – členovia ICPSR v roku 1983	242
Bibliografia	243
2. časť – Dokumentačný sprievodca študenta a bádateľa v politických vedách, Elisabeth Gayonová	247
1. Politická informácia	249
2. Politologická literatúra	253
<i>A/ Terminologické nástroje</i>	253
1. Politické slovníky, 253	
2. Spoločenskovedné encyklopédie, 256	
3. Všeobecné encyklopédie, 256	
4. Jazykové slovníky, 257	
<i>B/ Bibliografické služby</i>	258
Bibliografia	262
<i>Politologické periodické časopisy, 267</i>	

Druhá časť **POLITICKÝ PORIADOK**

V. KAPITOLA – Politické z hľadiska antropológov, Georges Balandier	273
1. Antropológia politického	273
2. Vymedzenie politického	275
3. Politické formy	279
4. Nové politologické výskumy	283
<i>A/ Telo a moc</i>	283
<i>B/ Sexualita a moc</i>	286
<i>C/ Symbolika a teatrokracia</i>	287
<i>D/ Usporiadanosť a neusporiadanosť</i>	289
5. Antropológia a politologické poznanie	291
Bibliografia	292
VI. KAPITOLA – Od moci vo všeobecnosti k politickej moci, Philippe Braud	295
1. časť – Moc v interakcii	296
1. Moc definovaná prostredníctvom podstaty interakcie	296
<i>A/ Problém súhlasu s uplatňovaním vôle druhého</i>	296
<i>B/ Problém konfliktu záujmov</i>	298
2. Moc definovaná výsledkami interakcie	300
<i>A/ Moc ako príčina správania</i>	300
<i>B/ Moc ako zdroj výhod. Teória výmeny</i>	302
3. Moc definovaná prostredníctvom modalít interakcie	304
<i>A/ Manifestná moc, latentná moc</i>	304

<i>B/ Moc výslovného príkazu a mocenského vplyvu</i>	306
<i>a/ Falošné kritériá, 306 – b/ Diskriminujúca hodnota kritéria negatívnej sankcie, 307</i>	
<i>C/ Podoby mocenského vplyvu</i>	309
2. časť – Podmienenosť interakcie	314
1. Problém moci v organizácii	314
<i>A/ Boj za kontrolu zdrojov vo funkcionalistických teóriách organizácie</i>	315
<i>B/ Byrokracia ako ideálny typ vo weberovskej schéme</i>	317
2. Výrobné prostriedky, hegemonia, donútenie	319
<i>A/ Koncept panstva</i>	319
<i>a/ Spôsob výroby materiálnych statkov a služieb, 321 –</i>	
<i>b/ Spôsob tvorby legitimacy, 321 – c/ Spôsob tvorby donucovania, 322</i>	
<i>B/ Formálne štruktúry panstva</i>	323
3. časť – Špecifikum politickej moci	326
1. Nevyhnutný konflikt: základ politickej moci	327
<i>A/ Teoretická bezvýchodiskovosť výlučne akonfliktných téz</i>	328
<i>B/ Konflikty, vyrastajúce pôvodne zo sociálneho donucovania</i>	331
<i>a/ Sexuálne násilie, 332 – b/ Vonkajšie ohrozenie, 332 –</i>	
<i>c/ Protirečenia medzi frakciami občianskej spoločnosti, 333 –</i>	
<i>d/ Vládnuť a ovládať: dialektika vzťahu medzi pánom a otrokom, 333</i>	
2. Spojenectvo donútenia a legitimacy: neredukovateľnosť politickej moci	334
<i>A/ Úloha spojenectva – uľahčenie panstva</i>	334
<i>B/ Vyjadrenie spojenectva: pravidlo práva</i>	336
3. Globálna štruktúrovanosť sociálneho poľa – účinnosť politickej moci	337
<i>A/ Politická moc ako rozhodovací proces. Organizovaný/ organizátor: politikum</i>	338
<i>a/ Narastajúca sociálna diferenciácia, 338</i>	
<i>b/ Inštitucionalizácia, 339</i>	
<i>c/ Konštrukcia centra, 340</i>	
<i>B/ Politická moc ako stávková politika</i>	342
Bibliografia	343
VII. KAPITOLA – Legitimizácia, Jacques Lagroye	347
Úvod	347
1. časť – Všeobecnosť procesu legitimizácie	352
1. Donucovacia moc a legitimizácia	352
<i>A/ Diferenciácia politickej moci a legitimizácia</i>	352
<i>B/ Nátlak a súhlas</i>	354
<i>C/ Reč a poroba</i>	357

2. Idealizácia a racionalizácia	358
<i>A/ Nevyhnutná moc</i>	359
<i>B/ Žiaduca moc</i>	362
2. časť – Moc a posvätnosť	365
1. Moc a význam	365
<i>A/ Prítomnosť posvätnosti</i>	365
<i>B/ Ideológia a posvätnosť</i>	366
<i>C/ Legitimizácia hodnôt a legitimizácia moci</i>	368
2. Potvrdenie posvätnosti	370
<i>A/ Mýtický spôsob myslenia a legitimizácia</i>	370
<i>B/ Náboženský spôsob myslenia a legitimizácia</i>	373
1. Náboženstvo a zbožštenie panovníka, 373	
2. Napätia stredovekého kresťanstva, 375	
3. Legitimosť neistá: islam, 377	
<i>C/ Uznávanie posvätného charakteru moci</i>	379
3. Totalitarizmus a posvätnosť	381
<i>A/ Hnutie ako forma posvätnosti</i>	381
<i>B/ Ideológia a logika idey</i>	383
3. časť – Legitimizácia a sociálna dynamika	385
1. Vývin predstáv a spoločenská zmena	385
<i>A/ Spoločenská zmena a zmena ideológií</i>	385
<i>B/ Rekonponovať systémy predstáv</i>	387
<i>C/ Zmena povahy modelov</i>	389
2. Konflikt predstáv	391
<i>A/ Od protikladov k syntéze; Rímska ríša</i>	391
<i>B/ Konflikt legitimít</i>	393
<i>C/ Aktivizovanie mechanizmov legitimizácie</i>	395
Záver	396
Bibliografia	400
VIII. KAPITOLA – Politický a spoločenský poriadok. Objektivismus, objektivizácia a politická analýza, Bernard Lacroix	403
1. časť – Základy formulovania problému	404
1. Inštituovaná predstava o štáte ako prekážka politickej analýzy	406
2. Postoj politológa ako tendencia k objektivismu	413
3. Od objektivismu k analýze spoločenskej objektivizácie	421
2. časť – Spoločenská konštrukcia politického	438
1. Politizácia	440
2. Donucovacia moc práva	456
3. Cykly a rituály	466
Bibliografia	476

IX. KAPITOLA – Vplyv „vonkajších“ činiteľov na vnútorný politický poriadok,	
<i>Aristide R. Zolberg</i>	479
1. Cudzinec v obci	479
2. Vzájomné prestupovanie vonkajších a vnútorných činiteľov je výzvou	482
3. Zasahovanie vonkajšieho činiteľa do rozvoja	484
4. Ekonomia-svet	489
5. Politikum na globálnej úrovni	492
6. Namiesto záveru: Od systému k dejinám	499
Bibliografia	502
X. KAPITOLA – Formy a transformácie politických spoločenstiev,	
<i>Bertrand Badie</i>	505
1. časť – Prehra evolucionizmu: od obchádzanej tradície k zjednodušenej modernosti	506
1. Politikum a jeho evolucionistická vízia	506
<i>A/ Teórie rastu</i>	506
<i>B/ Teórie rovnováhy</i>	508
<i>C/ Teórie konfliktu</i>	508
<i>D/ Cyklické teórie</i>	510
<i>E/ Weberovská politická sociológia</i>	510
2. Súčasné smery politického evolucionizmu	512
<i>A/ Sociológia modernizácie</i>	512
<i>B/ Sociológia rozvoja</i>	515
3. Kritika politického evolucionizmu, diskusie a výsledky	518
2. časť – Návrat k predmodernosti: pluralita modelov	522
1. Pluralita predmoderných foriem politickej organizácie	522
<i>A/ Impérium</i>	523
<i>B/ Patrimoniálna spoločnosť</i>	524
<i>C/ Feudálna spoločnosť</i>	525
<i>D/ Segmentálne spoločnosti</i>	526
<i>E/ Mestský štát</i>	527
2. Historická výnimočnosť rozvojového štátneho modelu	528
<i>A/ Vysvetlenia socio-ekonomického typu</i>	529
<i>B/ Vysvetlenia pomocou povahy spoločenskej formácie</i>	530
<i>C/ Faktor kultúry</i>	531
3. Rozličné historické podoby modernizácie	533
<i>A/ Modulácie politického rozvoja západných spoločností</i>	533
<i>B/ Šírenie štátneho modelu politického rozvoja</i>	534
3. časť – Prehodnotená modernizácia	537
1. Redefinovanie spoľahlivého rámca analýzy: modelu centrum – periféria	538
2. Rôznorodosť modernizujúcich sa systémov	540
<i>A/ Fenomén závislosti</i>	540
<i>B/ Štruktúra občianskej spoločnosti</i>	543
<i>C/ Politika modernizácie</i>	544
3. Osobitosť modernizácie v treťom svete	545

<i>A/ Neopatrimoniálny politický stupeň</i>	546
<i>B/ Klientelizmus</i>	547
<i>C/ Obdobné politické praktiky</i>	548
Bibliografia	551
XI. KAPITOLA – Medzinárodný poriadok, Stanley Hoffmann	557
1. časť – Ponímanie medzinárodného poriadku	557
1. Definícia a predbežné poznámky	557
2. Špecifiká problematiky medzinárodného poriadku	559
3. Roviny medzinárodného poriadku	561
4. Modely medzinárodného poriadku	563
5. Dimenzie medzinárodného systému	565
2. časť – Súčasný medzinárodný poriadok	570
1. Osobitosť súčasného medzištátneho poriadku	570
2. Horizontálna dimenzia diplomaticko-strategického systému	571
3. Vertikálna dimenzia	575
4. Funkčná dimenzia	577
5. Neporiadok a návrat k etike	579
Bibliografia	581
Tematický register	585
Menný register	593
Edičná poznámka	607